

NEWSLETTER - 7/2018

<i>OLSZTYN</i>	<i>2</i>
<i>OLSZTYN - CIEKAWOSTKI – CZY WIESZ ŻE?</i>	<i>4</i>
<i>SZLAK ZAMKÓW GOTYCKICH</i>	<i>6</i>

OLSZTYN

fot. arch. UM Olsztyn fot. Marcin Kierul

Olsztyn to największe miasto i stolica województwa warmińsko-mazurskiego. Miasto zamieszkuje ponad 170 tys. osób, a jego historia liczy sobie ponad 650 lat. Najbardziej znane zabytki Olsztyna to gotycki Zamek Kapituły Warmińskiej, Bazylika Katedralna Św. Jakuba i Wysoka Brama położona na granicy dawnych murów obronnych.

Największym atutem miasta jest jego unikatowe położenie wśród lasów i jezior. W granicach Olsztyna znajduje się kilkanaście jezior oraz jeden z największych parków w Europie – Las Miejski, w którym znajdują się liczne szlaki piesze i rowerowe. Aby akcentować te atuty, wizja rozwojowa Olsztyna nawiązuje do koncepcji miasta-ogrodu. Architektura obronna Warmii XIV w., niepowtarzalna secesja XIX i XX w., a także interesujące spektakle, koncerty, wystawy – to wszystko sprawia, że spragnieni kameralności i spokoju turyści odnajdują w Olsztynie możliwość ucieczki od zgiełku codzienności. Spacerując uliczkami starówki mogą podziwiać pozostałości murów obronnych, masywną sylwetkę zamku czy

górującą nad zabudową kopułę katedry. Stojąc przed oryginalną tablicą astronomiczną spod ręki Mikołaja Kopernika mają szansę na powiew historii, której współczesne oblicze mogą poznać w olsztyńskim Planetarium.

Mikołaj Kopernik to najwybitniejsza postać związaną z miastem. Administrował jego dobrami i bronił przed wojskami krzyżackimi. Tu również pisał swoje prace naukowe. Dzisiaj tę tradycję naukową podtrzymują uczelnie wyższe, w tym Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, na których kształci się około 30 tysięcy studentów.

Nad największym jeziorem w Olsztynie powstało w roku 2014 Centrum Rekreacyjno-Sportowe „Ukiel”. Znajduje się tutaj promenada spacerowa, ścieżki piesze i rowerowe, kawiarnie, restauracje, place zabaw, w tym plac zabaw na wodzie, kompleks pomostów widokowych i cumowniczych, platformy i tarasy wypoczynkowe oraz zaplecza szatniowo-sanitarne. W sezonie letnim do dyspozycji udostępnione są strzeżone kąpieliska z plażami, boiska do siatkówki i koszykówki plażowej, wypożyczalnia sprzętu pływającego i sportowego. Zimą działa sztuczne lodowisko, wypożyczalnia nart biegowych i bojerów. Cały rok można korzystać z hali do siatkówki plażowej.

www.osir.olsztyn.pl/pl/ukiel

Warto odwiedzać Olsztyn – to prawdziwy „Ogród z natury!”.

www.visit.olsztyn.eu

OLSZTYN - CIEKAWOSTKI – CZY WIESZ ŻE?

arch. UM Olsztyn fot. Wojciech Krom

1. Olsztyn, wcześniej Allenstein uzyskał prawa miejskie w 1353 r.
2. Patronem Olsztyna jest św. Jakub Starszy.
3. Przez Olsztyn płynie rzeka Łyna, po niemiecku Alle. Nazwa miasta Allenstein, oznacza zamek nad rzeką Łyną. Polska nazwa pojawiła się piśmiennie po raz pierwszy w połowie XV w. Łyna ma swoje źródła 43 km od Olsztyna, niedaleko wioski Łyna i miasta Nidzicy. I tam znajduje się przepiękny rezerwat erozji wstecznej. Łyna wpływa do Pregoly już w Obwodzie Kaliningradzkim.
4. W olsztyńskim zamku w latach 1516 – 1521 mieszkał Mikołaj Kopernik. Zachowała się wykonana przez niego **tablica astronomiczna**. Służyła do określenia równonocy wiosennej. Na soborze w Nicei w IV w. ustalono równonoc na 21 marca, w czasach Mikołaja Kopernika przypadła ona na 11 marca. W związku z tym faktem powstała dziesięciodniowa różnica. Ponieważ święta kościelne (Wielkanoc) ustala się względem równonocy, była konieczna reforma kalendarza. Pomimo faktu, że Mikołaj Kopernik ustalił równonoc na tablicy w Olsztynie, reforma kalendarza nie została przeprowadzona od razu. W Polsce przeprowadzono ją po śmierci Mikołaja Kopernika w 1582 r. (wtedy to po 4 października nastąpiła od razu data 15 października - 10 dni wykreslono z kalendarza). Reformę przeprowadził papież Grzegorz XIII, dlatego nastąpiła zmiana kalendarza z juliańskiego na gregoriański.

muzeum.olsztyn.pl/2319,Mikolaj-Kopernik-mieszkaniec-zamku-olsztynskiego.html

5. Na dziedzińcu zamku olsztyńskiego znajduje się posąg z czasów pruskich, tzw. Baba Pruska (plemiona pruskie zostały podbite przez Krzyżaków). Jest to posąg mężczyzny z rogami do picia, który mógł symbolizować obfitość, sukces. Rola tych figur nie została do końca wyjaśniona. Krzyżacy wmurowywali je w ściany budynków i stawiali na rozdrożach dróg, jako drogowskazy. W tym dziedzińcu znajdują się druga oryginalna baba pruska. Miasto Olsztyn jest bardzo często zdobione podobnymi figurami.
6. W Olsztynie w 1887 r. urodził się Eryk Mendelssohn – architekt żydowskiego pochodzenia, prekursor konstruktoryzmu. Przy ul. Zyndrama z Maszkowic w Olsztynie znajduje się dom przedpogrzebowy wg jego projektu.
www.atrakcje.olsztyn.pl/Zabytki/zydowski-dom-przedpogrzebowy-bet-tahara.html
7. W Olsztynie mieszkał Feliks Nowowiejski (kompozytor Roty), który był organistą w kościele św. Jakuba i członkiem orkiestry wojskowej.
8. W Olsztynie w 1917 r. urodził się Tadeusz Nowakowski (pseudonimu Olsztyński), syn redaktora „Gazety Olsztyńskiej”, wybitny prozaik polski tworzący na emigracji. Był on felietonistą Radia Wolna Europa i reporterem towarzyszącym Janowi Pawłowi II w jego licznych podróżach.
9. W 1974 r. w Olsztynie w 500 rocznicę urodzin Mikołaja Kopernika otwarto planetarium astronomiczne.
www.planetarium.olsztyn.pl
10. Papież Jan Paweł II odwiedził Olsztyn tylko jeden raz w 1991.
11. Współkatedra św. Jakuba została wyniesiona do rangi bazyliki mniejszej w 2004 r.
www.atrakcje.olsztyn.pl/Koscioly/bazylika-archikatedralna-pw-ws-jakuba-starszego.html
12. Olsztyn ma 173.000 mieszkańców (Urząd Statystyczny – Statystyczne Vademecum Samorządowe 2017 r.).
13. W granicach miasta Olsztyna znajduje się 11 jezior.
14. W granicach miasta Olsztyna znajdują się 2 rezerwaty Mszar i Redykajny.
15. Najwyższa wieża (82,5 m) w Olsztynie znajduje się na kościele Serca Jezusowego.
16. Największą fabryką wybudowaną w dawnym województwie olsztyńskim w Polsce Ludowej była Fabryka Opon Samochodowych. Obecnie jest to fabryka z udziałem francuskim MICHELIN i jest nadal największym zakładem przemysłowym w Olsztynie i największym pracodawcą w Olsztynie.
17. Od 1999 r. Olsztyn jest miastem uniwersyteckim. Uniwersytet Warmii i Mazur powstał przez połączenie 3 uczelni: ART (Akademii Rolniczo-Technicznej), Instytutu

Teologii i WSP (Wyższej Szkoły Pedagogicznej).
www.uwm.edu.pl

18. Olsztyn był stolicą tańca. Pierwsza olsztyńska formacja, jaka zasłynęła na parkietach nie tylko polskich to „Miraż”, stworzony przez rodzinę Felskich.
19. Od 1996 r. odbywa się w Olsztynie Olsztyńskie Lato Artystyczne – są to liczne wydarzenia kulturalno-rozrywkowe dla mieszkańców i turystów. Cykl imprez trwa od końca czerwca do początku września.
www.mok.olsztyn.pl/aktualnosci/ola-2018/
20. W lipcu w Olsztynie odbywa się Międzynarodowy Festiwal Olsztyńskie Noce Bluesowe. Jest to prawdziwe święto dla wielbicieli różnego rodzaju bluesa.
21. Nad największym jeziorem w Olsztynie powstało w roku 2014 Centrum Rekreacyjno-Sportowe „UKIEL” .- zdobywca wielu nagród, między innymi:
Udana Rewitalizacja 2017 – dla Centrum Żeglarstwa Wodnego i Lodowego „Słoneczna Polana”
Wyróżnienie w konkursie „Budowniczy Polskiego Sportu” – XVIII edycja – dla Ośrodka Sportu i Rekreacji w Olsztynie – wyróżnienie Firma na medal
www.osir.olsztyn.pl/pl/ukiel

SZLAK ZAMKÓW GOTYCKICH

Kętrzyn – arch. Informacji Turystycznej Kętrzyn

Długość: 642,00 km

Znak / kolor: szlak znakowany

Trasa szlaku: Bytów - Człuchów - Nowe - Gniew - Malbork - Sztum - Kwidzyn - Ostróda - Nidzica - Olsztyn - Lidzbark Warmiński - Kętrzyn – Ryn

Jest to długi szlak, na którym możemy podziwiać niektóre zamki gotyckie Warmii, Mazur, Kaszub i Powiśla. Zamki te wchodzą w skład Stowarzyszenia Gmin Polskie Zamki Gotyckie. Wśród znajdujących się na szlaku obiektów znajdują się budowle krzyżackie, kapitulne i biskupie, o różnej wielkości, przeznaczeniu i charakterze obronnym. Szlak nie ma dokładnie wyznaczonej trasy – w terenie można odnaleźć różne oznakowane warianty przebiegu. Znajdziemy też wiele tablic służących promocji szlaku.

Malowniczo położony zamek w Gniewie może pochwalić się nie tylko przepiękną gotycką architekturą, ale organizowanymi tam rycerskimi turniejami. Wybierając się na ten szlak, z pewnością warto odwiedzić warownię w Malborku będącą wielkim, średniowiecznym założeniem obronnym. Składa się aż z trzech zamków otoczonych potężnymi murami i głęboką fosą. W latach 1309-1457 mieściła się tu stolica Zakonu Krzyżackiego. Zamek w Sztumie przykuwa uwagę tym, że jest wzniesiony na planie nieregularnego pięcioboku. Za czasów państwa krzyżackiego pełnił funkcję letniej rezydencji wielkiego mistrza. W kolejnej budowli obronnej na trasie – zamku kapituły pomezjańskiej w Kwidzynie - przykuwa wzrok wielka wieża sanitarno-obronna zwana gdaniskiem. Bardzo interesujący jest zamek w Nidzicy – największy zamek krzyżacki na Mazurach. Wyróżniają go dwie wysokie wieże w skrzydle bramnym. Muzealna ekspozycja zaś przybliży zwiedzającym nietypowy sposób budowania średniowiecznych domów w tym mieście. Uwagę turysty z pewnością przykuje zamek w Olsztynie – potężna gotycka twierdza kapitulna z zachowaną w krużganku tablicą astronomiczną wykonaną własnoręcznie przez Mikołaja Kopernika. Służyła mu ona do badań nad wskazaniem momentu równonocy wiosennej. W Lidzbarku Warmińskim urzędował biskup-poeta Ignacy Krasicki, a sam zamek, ze względu na swoją budowę (okołony krużgankami dziedziniec), nazywany jest Wawelem Północy. W Kętrzynie warto odwiedzić zamek krzyżacki, kościół oraz zachowaną lożę wolnomularską. Można zjechać ze szlaku i odwiedzić Wilczy Szaniec – była wojenną kwaterę Adolfa Hitlera w Gierłozie. Ostatnim miastem na szlaku jest Ryn, z przepięknie odrestaurowanym zamkiem krzyżackim. W miejscowości można również zobaczyć XIX-wieczny wiatrak typu holenderskiego oraz stary młyn.

www.zamkigotyckie.org.pl